

ქალთა ხმა

საინფორმაციო ბიულეტენი #10

2017 წლის ოქტომბერი

მომზადებულია პროექტის
„ქალთა უფლებების გაძლიერება დასავლეთ საქართველოში“ ფარგლებში

მხარდამჭერი - ორგანიზაცია

ნომრის თემა

პიროვნული ფასეულობები, ტრადიციები და ოჯახური კონფლიქტები

*„სამი სახის ჭეშმარიტება არსებობს:
ჩემი ჭეშმარიტება, შენი ჭეშმარიტება და ზოგადი ჭეშმარიტება.“
ჩინური გამონათქვამი*

აღბათ ყველას გვექონია შემთხვევა, როცა ახლობელი ადამიანი საშინლად გაღიზიანებული ყოფილა ისეთ საკითხებზე, რაზეც თქვენ ნერვსაც არ შეიტოკებდით. გაცეხული მხრებს იჩეჩავთ და ვერ გაგირკვევიათ, რა იყო ამაში გასაბრაზებელი. ადამიანის ღირებულებათა სისტემა ისეა აგებული, რომ მკაცრად რეაგირებს იმაზე, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია მისთვის. ამიტომაც ღირებულებათა საზომი სწორედ იმდენივეა, რამდენი ადამიანიც არსებობს ამქვეყნად.

ერთი და იგივე მოვლენაში ორი სხვადასხვა ადამიანი განსხვავებულ შედეგს ხედავს. მაგალითად, ზოგისთვის სამსახური შეიძლება იყოს საარსებო წყარო, ფინანსური შემოსავალი. ზოგისთვის - სატანჯველი, ზოგიერთისთვის კი ის თვითრეალიზაციის საშუალებას წარმოადგენს.

ოჯახური ურთიერთობების ღირებულება იმაში მდგომარეობს, თუ რაში ხედავენ მეუღლეები ოჯახის არსებობის აზრს, რა არის მათთვის მთავარი:

ოჯახი მთელი თავისი ტრადიციებით, თუ უბრალოდ შვილები, მომავალი. ოჯახში შესაძლებელია ერთი მეუღლე მატერიალურ ღირებულებებზე იყოს ორიენტირებული, ხოლო მეორე – სულიერზე, რაც შეიძლება კონფლიქტის მიზეზი გახდეს.

ფასეულობები პირდაპირ უკავშირდება პიროვნულ „მეს“ და კონკრეტულ ადამიანზეა მორგებული. პიროვნება სწორედ იმით იზომება, რა ინტერესები გააჩნია და რა ღირებულებების მატარებელია. როცა ღირებულებათა ერთიანი საზომი არ არსობს, ძნელია განსაზღვრო, მეორე მხარისთვის რომელ საგანს რა ფასი ადევს. ეს ყველაფერი ურთიერთობებში განსაკუთრებით კარგად ჩანს. ამიტომაც კონფლიქტების კლასიფიკაციაში „ღირებულებათა კონფლიქტს“ განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს და რთულია მოგვარების თვალსაზრისით.

რა არის ჩვენთვის ყველაზე ღირებული და რამდენად შესაძლებელია ეს ყველაფერი ოჯახური კონფლიქტების განვითარების საფუძველი გახდეს - ეს თემა ხშირად გამხდარა განხილვის საგანი ფონდი „სოხუმის“ შეხვედრებზე.

ერთ-ერთი მონაწილე ქალბატონი საკუთარ ფასეულობას მარტივად ასე აყალიბებს:

„სოფელში ვცხოვრობ, სამი ბიჭი მყავს. ოჯახში ყველანი ვმუშაობთ. მოსავალი მოგვყავს, მყავს საქონელი. ყველი, რძე არ გვაკლია. 100-მდე ქათამი მყავს. ჩემთვის ეს სიმდიდრეა და შრომას ძალიან დიდ პატივს ვცემ. შვილებიც ასე გავზარდე. მიყვარს სტუმრები და ყველა დღესასწაულზე 30-კაციანი სუფრა იშლება. ეს ჩვენი ტრადიციაა. როცა ამ ოჯახში შემოვედი, ასე დამხვდა ყველაფერი და მეც გავაგრძელე ოჯახში დამკვიდრებული წესები. ოჯახში რძალი რომ შემოვა, აუცილებლად პატივი უნდა სცეს იმ ტრადიციებს, რომელიც წლებია, არსებობს. თუ გამომიცხადებს, არ მაინტერესებს ეს ყველაფერი, არაფერში მჭირდებაო, - კონფლიქტი გარდაუვალია. არავის მივცემ უფლებას, დაანგროს ოჯახური ტრადიციები. ის, რაც წლების განმავლობაში ჩვენს ოჯახში ფასეული იყო.“

რეაქციები ასეთ დროს არაერთგვაროვანია და იქვე ჯგუფშივე იწყება დისკუსია.

- ოჯახში შემოსული ახალი წევრი არ არის ვალდებული, იგივე მენტალიტეტი გაამყაროს, რაც მის მოსვლამდე ყოფილა. იქნებ მას სხვა ღირებულებები გააჩნია და თუ ყველაფერზე უარს ვეტყვით, ის უკვე მსხვერპლია.

- არც ეს არის გამართლებული - ეს მონაწილეთა მეორე ნაწილის მოსაზრებაა.

განსხვავებული ღირებულებები რომ შესაძლოა კონფლიქტის მიზეზი გახდეს, ამაზე თანხმდებიან ახალგაზრდებიც. მათი აზრით, ყველაფერი

ინდივიდუალურია. ის, რაც ერთი ადამიანისთვის ფასეული და ღირებულია, შესაძლოა სხვისთვის უმნიშვნელო იყოს. იშვიათად ხდება თანხვედრა ღირებულებებში, რაც წინააღმდეგობის წარმოქმნის საფუძველი ხდება, განსაკუთრებით ოჯახში. ამ დროს მხარეები მხოლოდ ერთ ჭეშმარიტებას აღიარებენ და მხოლოდ „ჩემი ჭეშმარიტებით“ მოქმედებენ.

შეხვედრებზე არის სხვადასხვა მოსაზრება თუ ისტორია:

„არ მიყვარს, გოგო სიგარეტს რომ ეწევა. თუ შემიყვარდება, რა თქმა უნდა, შევეცდები ამ ჩვევაზე უარი ვათქმევინო, რადგან ამ საკითხზე სულ გვექნება კამათი. ჩემს ოჯახში სხვა ღირებულებები არსებობს და ეს თემა ყოველთვის გამოიწვევს კონფლიქტს“.

„ურთიერთობები პატივისცემაზეა აგებული, ამიტომ მხოლოდ ცოლი არ არის ვალდებული სხვის ფასეულობებს პატივი სცეს, ქმარიც ვალდებულია იგივე ნაბიჯი გადადგას. იძულება ან ზეწოლა იმ მიზნით, რომ შეცვალო სხვისი ცხოვრების სტილი, იმიტომ რომ შენს ოჯახში სხვა სტანდარტები არსებობს, რა თქმა უნდა, ძალადობა და არასამართლიანი საქციელია“.

„ხშირად ცოლად ისეთ გოგოს მოიყვანენ, რომელსაც ძალიან კარგად იცნობენ. იციან, რომ ქალაქშია გაზრდილი, სოფლის საქმეები არ გაუკეთებია და მერე კატეგორიულად ითხოვენ მისგან ყველაფრის კეთებას. ბუნებრივია, ასეთ დროს კონფლიქტი გარდაუვალია, რადგან მათი ღირებულებები რადიკალურად განსხვავებულია,- ამ მოსაზრებს მთელი ჯგუფი იზიარებს მაგრამ განსხვავებული წინადადებებიც ფიქსირდება“.

ფონდი „სოხუმის“ ქეისებიდან ამოღებული ეს ისტორიაც ამ მოსაზრებებს ამყარებს.

„ქალი ყოველთვის უუფლებოა. როცა პატარა ვიყავი, ძალიან მინდოდა იურისტობა. მშობლების დაჟინებით პედაგოგიური დავამთავრე, ქალს ყველაზე მეტად ეს გამოადგებაო. სულ მეხერხებოდა ქარგვა. როცა გავთხოვდი და თავისუფალ დროს ქარგვა დავიწყე, მეუღლემ კატეგორიულად ამიკრძალა, საქმეების მეტი რა გაქვს, ოჯახს მიხედეო. ყველაფერზე უარი ვთქვი, რაც მიყვარდა და მომწონდა. ახლა პედაგოგი ვარ, მაგრამ ეს საქმე დიდად არ მიყვარს. სუნთქვა მეკვრება, როცა სხვის ნაქარგებს ვუყურებ. მაშინ ვხვდები, რომ ეს ყველაფერი მაკლია და სულში სიცარიელეს მიქმნის. თავის დროზე წინააღმდეგობა რომ გამეწია, კონფლიქტი მექნებოდა ჯერ მშობლებთან, მერე - ოჯახის წევრებთან.“

არსებობს გარკვეული რჩევები, რომელსაც ფსიქოლოგები გვთავაზობენ.

- დაიმახსოვრეთ, ერთ უბრალო ქვას იმდენი ფასი აქვს, რამდენი ადამიანიც ცდილობს მის შექმნას.
- ნუ გექნებთ ილუზია, რომ მხოლოდ თქვენ გაქვთ იდეალური გემოვნება, ის სხვა, ის მეორეც სწორედ ასე ფიქრობს.
- ურთიერთობაში ორი ერთნაირი არ არსებობს, სხვანაირიც შეიძლება ამბობდეს ჭეშმარიტებას, ამის აღიარება უნდა შეგეძლოს.

ფონდი „სოხუმის“ ქეისებში ასეთ ისტორიასაც ვაწყდებით:

„მე და ჩემი მეუღლე რამდენიმე წელი ვხვდებოდით ერთმანეთს, მაგრამ არასოდეს გვისაუბრია, ოჯახში რა ტრადიციები აქვთ, რას სცემენ პატივს, თურმე ესეც საჭირო ყოფილა.

გათხოვებამდე, ჩემს ოჯახში ყველა ვიცავდით მარხვას. ახალ წელს ძალიან მოკრძალებულად, მხოლოდ სამარხვო კერძებით ვხვდებოდით. შესაბამისად, განსაკუთრებული მნიშვნელობა არასოდეს მიძინიჭებია რას შევჭამდით საახალწლოდ.

როცა გავთხოვდი, სულ სხვა რეალობაში აღმოვჩნდი. მთელი ოჯახი გადართული იყო სადღესასწაულო სამზადისზე, სად ეყიდათ გოჭი და ინდაური, ათამდე დასახელების კერძი როგორ მოემზადებინათ. ამან ძალიან გამაღიზიანა. პირველად მეუღლეს ვუთხარი, - რა საჭიროა ამდენი კერძი, თუკი არავის ველოდებით. ძალიან გაბრაზდა: შენ რა, შენი წესები გინდა ჩემს სახლში დამიმკვიდრო? საშინლად ვიკამათეთ.

- მე მარხვაზე ვარ და სულ არ მაინტერესებს გოჭები და ინდაურები, ჩემთვის არაფერი მნიშვნელობა არა აქვს-მეთქი.

- შენ ხომ არა ხარ მთავარი, აბა როგორ გინდა, არაფერი გავაკეთოთ და მთელი ოჯახი მარხვაზე გადავიდეთ? - ყვირილით მითხრა. ყვირილზე ყვირილითვე ვუპასუხე: - ყველა ნორმალური ადამიანი ასე იქცევა-მეთქი. როცა ჭამა-სმას მოილევეთ მაშინ დავბრუნდები, - მივახალე და გაბრაზებული დედასთან გადავედი. დედამთილი გაოცებული კითხულობდა, რა იყო აქ გასაბრაზებელი. საახალწლო სუფრა მზადდებოდა, მეტი მის შვილს არაფერი დაუშავებია.“

როგორც წესი, კონფლიქტის მონაწილეები ცდილობენ, გადაარწმუნონ მოპირისპირე მხარე, რომ მხოლოდ მისი მოსაზრებაა ჭეშმარიტი და თავს ახვევენ საკუთარ შეხედულებებსა და ღირებულებებს. ამ სახის კონფლიქტებს ართულებს კიდევ ის ფაქტორი, რომ ადამიანის ღირებულებები არ არის ზედაპირული, თან ახლავს გრძნობები, ემოციები.

როგორც იტყვიან, სისხლშია გამჯდარი. შეუძლებელია შეცვალო ზეწოლის, ანლოგიკური განსჯის შედეგად. თუ ვინმე ცდილობს გადააკეთოს მოპირისპირე, მოახვიოს თავისი შეხედულებები და გემოვნება, შედეგად იმას იღებს, რომ ოპონენტი, თავის შეხედულებებში უფრო დარწმუნებული ხდება, ვიდრე ოდესღაც. ასეთ დროს კონფლიქტის გამოხატვის ყველაზე ნაცნობი ფორმაა ყვირილი. ამ ფორმას ადამიანები საკუთარი უპირატესობის დასამტკიცებლად იყენებენ. თუმცა, ყვირილი არ არის ის იარაღი, რომელიც ურთიერთობების დასარეგულირებლად ეფექტურად გამოიყენება. რაც უფრო ზევით უწევთ ხმას, - მეორე მხარეც შესაბამისად ცდილობს ერთი ტონით მაღალი იყოს მისი რეაქცია.

ყვირილი, სიტყვიერი შეურაცხყოფა, აგრესიის სხვა ფორმები უსიამოვნო იარაღია კონფლიქტების გასამწვავებლად. შედეგად - ორივე მხარე ზარალდება და ვერანაირ პოზიტიურს ვერ მიიღებთ.

თავიდანვე უნდა გააცნობიეროთ ყველაზე მთავარი:

ის, ვისთანაც ურთიერთობთ, რამდენად ღირებულია თქვენთვის. ამ შემთხვევაში, რა არის უფრო მნიშვნელოვანი: ადამიანი თუ მისი ღირებულებები.

თქვენ ხომ ეს ადამიანი თავისივე ღირებულებებით მიიღეთ და აირჩიეთ. მაშინ ახლა რატომ ცდილობთ, მთლიანად შეცვალოთ იგი და თქვენს მიერ შექმნილ სტანდარტებს დაუქვემდებაროთ.

რატომ ხართ დარწმუნებული, რომ მხოლოდ თქვენი ჭეშმარიტებაა სწორი? ღირებულებები ქმნის ადამიანის პიროვნულ მეს. თუ მას საკუთარ მეობას წაართმევთ, სულ სხვა ადამიანი გახდება, გინდათ კი სხვა ადამიანი თქვენს გვერდით?

როგორ ვმართოთ ღირებულებითი კონფლიქტები?

აღბათ რთულია ასეთ დროს რაიმე კონკრეტული რეცეპტის მიღება, ღირებულებითი კონფლიქტის მოგვარების ერთადერთი საშუალება არის ტოლერანტობა. ტოლერანტობა მომდინარეობს ლათინური სიტყვიდან „ტოლერავიო“ და ნიშნავს მოთმინებას, სხვისი აზრისა და რწმენის მიმართ შემწყნარებლურ დამოკიდებულებას, რაღაცისადმი შეგუებას. ამის გარეშე წარმოუდგენელია კონფლიქტის გადაწყვეტა.

- ღირებულებითი კონფლიქტის მართვისას მიზნად უნდა დავისახოთ არა ოპონენტის დარწმუნება, რომ მან მიიღოს თქვენი აზრი, არამედ მისი მოსმენა, გაგება უნდა შეგეძლოთ.

- უნდა შეეგუოთ იმ რეალობას, რომ მეორე თქვენნაირი ადამიანი არ არსებობს, სხვას შესაძლებელია თქვენგან განსხვავებული ხედვა, შეგრძნება და მოვლენების აღქმა ჰქონდეს.
- როდესაც კონფლიქტური სიტუაცია იქმნება, ყვირილზე ყვირილითვე ნუ პასუხობთ, გააკეთეთ პატარა პაუზა, გაიაზრეთ მისი ნათქვამი და აღმოაჩინეთ, რომ მის ნათქვამშიც არის სიმართლის მარცვალი. ყველა სიტუაციაში არის გამოსავალი.
- ყოველთვის ხმამაღლა თქვით, რა მოგწონთ, რა არ მოგწონთ, რისი გაკეთება განიჭებთ სიამოვნებას. მიანიშნეთ სხვებს, რომ ამ ყველაფერზე უარი იმიტომ თქვით, რომ თქვენთვის მთავარი ურთიერთობაა. დაე იცოდეს ყველამ, რომ თქვენ დათმობაზე შეგიძლიათ წასვლა, მხოლოდ იმიტომ, რომ თქვენთვის მთავარი ჯერ ადამიანია და მერე მისი ღირებულება.
- გააკეთეთ ის, რისი გაკეთებაც ყოველთვის გსურდათ, მაგრამ არ გააკეთეთ, მხოლოდ იმიტომ, რომ ამით სხვებს გულს ატკენდით, ან უბრალოდ გააღიზიანებდით. დაარწმუნეთ საკუთარი თავი, რომ თქვენ მსხვერპლი კი არა ხართ, უბრალოდ პრიორიტეტები შეიცვალეთ.
- თუ გაიძულებენ, შეცვალო შენი ღირებულებები, დროებით შეჩერდი, უარი თქვი შენს ემოციებზე. აუცილებლად დადგება დრო, ხელსაყრელი მომენტი, როცა ამის თქმის საშუალება გექნება.
- პიროვნული ღირებულებებიც კი, ყველაფერთან ერთად ცვალებადია, დაელოდეთ დროს, ცხოვრებაში იქნებ უფრო საინტერესო მომენტები გელოდებათ. შესაძლოა, თქვენი ღირებულებები ერთმანეთს დაემთხვეს. თანაცხოვრების ეტაპზე მსგავსი შემთხვევები ძალიან ხშირია.

ღირებულებათა კონფლიქტების მართვა გაცილებით მარტივია, თუკი გაითავისებთ, რომ თქვენი მთავარი ღირებულება სხვისი ღირებულებების პატივისცემაა, მაშინაც კი, როდესაც შენი აზრი სხვისას არ ემთხვევა.

**მიმართეთ ფონდი „სოხუმის“ ქალთა მხარდაჭერის ცენტრებს,
მიიღეთ უფასო ფსიქოლოგიური და იურიდიული კონსულტაციები**

ქუთაისის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - მაგლობლიშვილის ქ. 6

579 93 28 28

ხონის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამხედრო დასახლება, კორპუსი 98

579 70 84 84

571 85 42 42

სენაკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ბარათაშვილის 13

579 27 94 94

571 85 39 39

ფოთის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი რაიონი, გაგრის ქუჩა 10/9

597 89 25 25

597 15 72 74

ხურჩა/კოკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სოფელი ხურჩა

574 96 27 27

571 76 48 48

წყალტუბოს ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი დასახლება, 9 აპრილის

ქუჩა 3/17

597 54 92 92

592 81 68 68

წარმატებებს გისურვებთ!